

V Bruseli 29. novembra 2021
(OR. en)

14429/21

JEUN 144
EDUC 394
SOC 701
EMPL 526
DIGIT 175
SAN 709
SUSTDEV 171

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	13707/21
Predmet:	Závery Rady o ochrane a vytváraní priestoru občianskej spoločnosti pre mladých ľudí uľahčujúceho zmysluplnú účasť mládeže

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade o ochrane a vytváraní priestoru občianskej spoločnosti pre mladých ľudí uľahčujúceho zmysluplnú účasť mládeže, ktoré schválila Rada (vzdelávanie, mládež, kultúra a šport) na zasadnutí 29. – 30. novembra 2021.

Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade o ochrane a vytváraní priestoru občianskej spoločnosti pre mladých ľudí uľahčujúceho zmysluplnú účasť mládeže

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV ZASADAJÚCI V RADE,

UZNÁVAJÚC, ŽE:

1. Európska únia a jej členské štáty sa dohodli na tom, že spolupráca na úrovni EÚ v oblasti mládeže „podporuje spoločenskú a občiansku účasť a chce zabezpečiť, aby všetci mladí ľudia mali potrebné zdroje na svoju účasť v spoločnosti“¹.
2. Mladí ľudia sú jednou z veľkých devíz našej spoločnosti, ako aj držiteľmi práv jednotlivcov. To im dáva právo zmysluplne sa zúčastňovať na príprave, vykonávaní, monitorovaní a hodnotení politík, ktoré ich aj celú spoločnosť ovplyvňujú, a na nadväzujúcich opatreniach².
3. „Zdravá demokracia sa opiera o angažovanosť občanov a aktívnu občiansku spoločnosť – nielen v čase volieb, ale neustále. Angažovaní a informovaní mladí občania so silným postavením a organizácie presadzujúce ich záujmy sú najlepšou zárukou odolnosti našich demokracií³ a spoločného blaha.

¹ Uznesenie Rady Európskej únie a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, o rámci pre európsku spoluprácu v oblasti mládeže: stratégia Európskej únie pre mládež na roky 2019 – 2027 (Ú. v. EÚ C 456, 18.12.2018, s. 2).

² Uznesenie Rady Európskej únie a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, o rámci pre európsku spoluprácu v oblasti mládeže: stratégia Európskej únie pre mládež na roky 2019 – 2027 (Ú. v. EÚ C 456, 18.12.2018, s. 3).

³ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o akčnom pláne pre európsku demokraciu (COM(2020) 790, 3. 12. 2020, s. 3).

4. Európska únia je založená na hodnotách, ako sú demokracia, pluralizmus, rovnosť a právny štát. Rešpektovanie ľudských práv, sloboda, nediskriminácia, rodová rovnosť, tolerancia a ochrana menšín sú nescudziteľnými základnými zásadami európskej myšlienky⁴.
5. „Prebiehajúca pandémia COVID-19 a jej sociálno-ekonomické dôsledky majú čoraz nepriaznivejší vplyv na ľudské práva, demokraciu a právny štát, ako aj na priestor občianskej spoločnosti.“⁵
6. Posilniť priestor občianskej spoločnosti pre mladých ľudí a povzbudiť mladých ľudí, aby sa doň zapojili, pomôže aj ďalší rozvoj účasti mladých ľudí na demokratických procesoch v súlade s uznesením Rady o podpore politickej účasti mladých ľudí na demokratickom živote v Európe⁶, so závermi Rady o podpore demokratického povedomia a demokratickej angažovanosti mladých ľudí v Európe⁷ a so závermi o posilnení viacúrovňového riadenia pri podpore účasti mladých ľudí na rozhodovacích procesoch⁸.

⁴ Tento odsek vychádza z článku 2 Zmluvy o Európskej únii.

⁵ Závery Rady o obnove po pandémii COVID-19 so zreteľom na ľudské práva (6324/21, 22. 2. 2021).

⁶ Uznesenie Rady o podpore politickej účasti mladých ľudí na demokratickom živote v Európe (Ú. v. EÚ C 417, 15.12.2015, s. 10).

⁷ Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov zasadajúcich v Rade o podpore demokratického povedomia a demokratickej angažovanosti mladých ľudí v Európe (Ú. v. EÚ C 415, 1.12.2020, s. 16).

⁸ Závery o posilnení viacúrovňového riadenia pri podpore účasti mladých ľudí na rozhodovacích procesoch (8766/21, 17. 5. 2021).

7. Priestor občianskej spoločnosti pre mladých ľudí je priestor, ktorý im umožňuje zmysluplne sa zapájať do života spoločnosti a je kľúčovou súčasťou každej demokratickej spoločnosti⁹. Ide o politické, verejné a spoločenské prostredie (existujúce online aj offline), v ktorom sa spájajú určité právne, politické, inštitucionálne a praktické podmienky na to, aby umožnilo mladým ľuďom vykonávať ich občianske slobody, pokiaľ ide o prístup k informáciám, vyjadrovanie názorov a vytváranie združení alebo organizácií umožňujúcich účasť na verejnom živote, a vplyvňovať a formovať tak spoločnosť.
8. Keďže priestor občianskej spoločnosti pre mladých ľudí je dynamický a neustále sa mení, za kľúčových aktérov pri podpore účasti mládeže sa považujú všetky demokratické a nezávislé organizácie pôsobiace v oblasti mládeže, ako aj neformálne skupiny mladých ľudí, preto by sa mali podporovať a chrániť.
9. Mladí ľudia potrebujú slobodný, bezpečný, otvorený, prístupný, inkluzívny a reprezentatívny priestor občianskej spoločnosti, ktorý im umožňuje zakladať združenia, zapájať sa do diania v oblastiach týkajúcich sa ich potrieb a záujmov bez ohľadu na tému, vyjadrovať sa k verejným otázkam a zúčastňovať sa na rozhodovaní o verejných otázkach.
10. Aktívne zapojenie sa do diania vo viacerých druhoch priestoru občianskej spoločnosti pomáha rozličným skupinám mladých ľudí, vrátane zraniteľných alebo často opomínaných mladých ľudí ako sú napríklad mladí migranti, rozvíjať si kompetencie potrebné z hľadiska občianskej angažovanosti. Zároveň podporuje ich osobný, profesijný aj spoločenský rast, prispieva k šíreniu hodnôt Európskej únie¹⁰, k súdržnosti spoločnosti, spolupráci medzi generáciami a zabezpečuje, aby demokracia a občianstvo odrážali rozmanitosť perspektív a pluralitu v spoločnosti.

⁹ Pojem „priestor občianskej spoločnosti pre mladých ľudí“ použitý v týchto záveroch vychádza z vymedzenia priestoru občianskej spoločnosti pre mimovládne subjekty, ktoré používa OECD.

¹⁰ Úradný vestník Európskej únie, konsolidované verzie Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní Európskej únie, (2016/C 202/01).

11. Pôsobenie mladých ľudí priestore občianskej spoločnosti bolo „dôležitým katalyzátorom rôznych sociálnych inovácií“¹¹, čo dokazuje, že tento priestor prispieva k demokratickejším rozhodovacím procesom založeným na kvalitnejších informáciách, čím posilňuje kvalitu demokracie. Na druhej strane sú mladí ľudia obzvlášť zraniteľní, pokiaľ ide o diskrimináciu a obmedzovanie priestoru občianskej spoločnosti¹².
12. Zmenšujúci sa občiansky priestor pre mladých ľudí a správy o porušovaní základných a demokratických práv sú globálnymi javmi, ktoré môžu ohroziť demokracie v Európe bez ohľadu na ich hospodársky rozvoj alebo zemepisnú polohu. Zo štúdií vyplýva, že možnosť účasti mládežníckych organizácií občianskej spoločnosti na politických procesoch sa tiež považuje za obmedzenú¹³.
13. Organizácie pôsobiace v oblasti mládeže a neformálne skupiny mladých ľudí by sa mali zapojiť do rozvoja kľúčových projektov vo všetkých oblastiach, na ktoré sa vzťahuje okrem iného 11 európskych cieľov v oblasti mládeže. Tieto organizácie tiež zohrávajú zásadnú úlohu, pretože mladým ľuďom poskytujú podporu a služby, ktoré často slúžia ako doplnkový element k službám verejných orgánov.
14. Následkom pandémie COVID-19 sa priestor občianskej spoločnosti pre mladých ľudí v mnohých krajinách ďalej zužuje, pričom ako jeho jediná životaschopná alternatíva sa používajú online ekvivalenty. To prinieslo aj niektoré pozitívne poznatky, napríklad nové funkcie v digitálnych priestoroch, avšak presun do online priestoru občianskej spoločnosti priniesol aj problémy súvisiace s prístupom (infraštruktúra), schopnosťou (kompetencie) a bezpečnosťou mladých ľudí v online priestore.

¹¹ Safeguarding Civic Space for Young People in Europe, European Youth Forum (s. 8)

¹² Youth Partnership: Tomaž Deželan a Laden Yurttagüler, Pool of European Youth Researchers, Shrinking democratic space for youth (Zmenšujúci sa demokratický priestor pre mládež), 2021.

¹³ Youth Partnership: Tomaž Deželan a Laden Yurttagüler, Pool of European Youth Researchers, Shrinking democratic space for youth (Zmenšujúci sa demokratický priestor pre mládež), 2021.

ZDÔRAZŇUJÚ, ŽE:

15. Na vybudovanie podporného prostredia pre organizácie pôsobiace v oblasti mládeže a neformálne skupiny mladých ľudí nie je možné uplatniť jednotný prístup pre všetkých. Treba prihliadať na koncepciu dizajnu pre všetkých, rozličné kultúrne a geografické pozadie, štrukturálne nerovnosti, rodovú rovnosť a ďalšie zasahujúce faktory, ktoré môžu brániť mladým ľuďom a mládežníckym organizáciám občianskej spoločnosti slobodne pôsobiť a zapájať sa zmysluplne do života spoločnosti.
16. Nadmerné trávenie času pred obrazovkami a na internete negatívne ovplyvňuje duševný, fyzický aj spoločenský zdravotný stav mladých ľudí¹⁴. Online priestor občianskej spoločnosti však mnohým mladým ľuďom poskytujú dôležité útočisko, v ktorom môžu uplatňovať svoje občianske práva, najmä počas pandémie COVID-19. Avšak hoci sú otázky týkajúce sa zdravia jedným z aspektov, na ktoré je potrebné prihliadať, nemožno zabúdať ani na online bezpečnosť a digitálnu priepasť (vrátane infraštruktúry a kognitívnych prekážok). Všetky zainteresované strany by sa teda mali pri podpore priestoru občianskej spoločnosti pre mladých ľudí prioritne zamerať na hľadanie vhodnej rovnováhy medzi zapojením online a offline.

VYZÝVAJÚ ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY V SÚLADE SO ZÁSADOU SUBSIDIARITY A NA PRIMERANÝCH ÚROVNIACH

17. Chránili a rozširovali priestor občianskej spoločnosti pre všetkých mladých ľudí, najmä tých, ktorých najviac zasiahla pandémia COVID-19, a aby zaviedli ďalšie opatrenia, ktorými dosiahnu, aby mladí ľudia zo znevýhodneného prostredia a s menšími príležitosťami, najmä z odľahlých a vidieckych oblastí a mladí ľudia s postihnutím, mali k uvedenému priestoru prístup a mohli sa do neho zapájať. Takisto by sa mala podporovať viditeľnosť a prístupnosť tohto priestoru pre mladých ľudí.

¹⁴ Vyhlásenie UNICEF, Growing concern for well-being of children and young people amid soaring screen time (Narastajúce obavy o blaho detí a mladých ľudí pri zvyšujúcom sa čase pred obrazovkou), 8. februára 2021.

18. Riešili obavy súvisiace s postupmi a nástrojmi, ktoré spôsobujú nedostatok bezplatných a prístupných verejných priestorov alebo ktoré vytvárajú značné prekážky mladým ľuďom usilujúcim sa o prístup do priestoru občianskej spoločnosti a zapojenie sa do diania v ňom; ide najmä o komerčné nástroje, ktoré využívajú algoritmy vedúce k personalizovanému marketingu, džentrifikácii, migrácii z vidieka do miest a zvyšujúcej sa komercializácii fyzických a online priestorov¹⁵.
19. Riešili obavy súvisiace s ochranou súkromia mladých ľudí uplatňujúcich si občianske práva a slobody, s cieľom zabezpečiť ich osobnú bezpečnosť a dodržiavanie práv jednotlivca, ktoré by sa mali propagovať prístupným jazykom, a poskytnúť im kontrolu nad ich údajmi, predovšetkým prostredníctvom bezpečného a zákonného spracúvania všetkých údajov, ktoré im patria alebo sa ich týkajú, v súlade s vymedzením vo všeobecnom nariadení EÚ o ochrane údajov.
20. Zohľadnili prekážky, ktoré mladým ľuďom bránia v online účasti (okrem iného možnosť prístupu na internet, digitálna gramotnosť, nedostatočná infraštruktúra a vybavenie) a usilovali sa zaistiť bezpečnosť digitálnych mládežníckych priestorov občianskej spoločnosti podporovaním digitálnej odolnosti, a to najmä prostredníctvom posilňovania digitálnej a mediálnej gramotnosti, informovanosti a povedomia u mladých ľudí, okrem iného aj bezpečnostnými opatreniami na ochranu mladých ľudí pred nepodloženými tvrdeniami, dezinformáciami, propagandou, polarizáciou spoločnosti, nenávisťnými prejavmi a kybernetickým šikanovaním, online manipuláciou na sexuálne účely atď.

¹⁵ Smith, Neil (1996) The new urban frontier: Gentrification and the revanchist city. (Nová mestská hranica: džentrifikačné a revanšistické mesto.) Londýn, Routledge. Day, Kristen (1999) Introducing gender to the critique of privatized public space (Zavedenie rodu do kritiky privatizovaného verejného priestoru). Journal of Urban Design, zv. 4, č. 2. Kohn, M., (2004) Brave new neighborhoods: The privatization of public space (Prekrásne nové štvrte: privatizácia verejného priestoru). New York, Routledge.

21. Uznavli, že poskytovatelia vzdelávania v rámci všetkých typov učenia sa (formálne, neformálne a informálne) sú kľúčovými aktérmi pri podpore rôznych foriem občianskej výchovy zameranej na kompetencie pre potrebné aktívne občianstvo, čo zasa prispieva k demokratickejšej spoločnosti.
22. Podporovali občianske a politické procesy a aktívnu spoluprácu medzi mládežníckymi organizáciami a vzdelávacími inštitúciami na spoločných projektoch, okrem iného aj s cieľom zlepšiť podmienky existujúceho priestoru občianskej spoločnosti alebo vytvoriť nové segmenty občianskeho priestoru, čo tiež prakticky prispeje k dosiahnutiu cieľov udržateľného rozvoja a európskych cieľov v oblasti mládeže.
23. Sa v snahe uľahčiť zmysluplné a rôznorodé zastúpenie názorov mladých ľudí a dosiahnuť hmatateľný vplyv na rozvoj a realizáciu politík a ich následných opatrení dôležitých pre mladých ľudí zaviazali, že budú rozvíjať a prípadne podporovať vzájomné interakcie či komunikačné kanály, ktoré spoločne navrhli a spoločne riadia verejné orgány a mladí ľudia prostredníctvom priestoru občianskej spoločnosti vrátane priestoru, ktorý podporujú a udržiavajú organizácie pôsobiace v oblasti mládeže a neformálne skupiny mladých ľudí.

VYZÝVAJÚ ČLENSKÉ ŠTÁTY A EURÓPSKU KOMISIU, ABY V RÁMCI SVOJICH PRÍSLUŠNÝCH PRÁVOMOCÍ A NA PRIMERANÝCH ÚROVNIACH S NÁLEŽITÝM OHĽADOM NA ZÁSADU SUBSIDIARITY

24. Usilovali o ochranu a rozširovanie rôznych druhov priestoru občianskej spoločnosti pre mladých ľudí na všetkých úrovniach prostredníctvom udržateľného štrukturálneho financovania a v prípade potreby zvažili projektové financovanie organizácií pôsobiacich v oblasti mládeže a neformálnych skupín mladých ľudí. Šírili medzi mladými ľuďmi osvetu o ich občianskych a politických slobodách a príležitostiach na ich uplatnenie, ktoré im môže priniesť zapojenie sa do priestoru občianskej spoločnosti.
25. Podporovali organizácie pôsobiace v oblasti mládeže a neformálne skupiny mladých ľudí pri boji proti nenávisťným prejavom a iným hrozbám pre ich činnosť, najmä pokiaľ ide o uplatňovanie ich slobody prejavu, združovania a zhromažďovania.
26. Neustále monitorovali, hodnotili a podporovali prostredie priaznivé pre priestor občianskej spoločnosti pre mladých ľudí a zároveň identifikovali a riešili hrozby týkajúce sa tohto priestoru.
27. Poskytli v súlade s Európskou chartou informácií pre mládež¹⁶ jednoduchý prístup k informáciám v prístupných formátoch a prípadne aj v jazyku, ktorému mládež rozumie, s cieľom podporiť transparentnosť a zvýšiť dôveru mladých ľudí v politické inštitúcie a aby zároveň zaviedli vhodné opatrenia, najmä prostredníctvom podpory mediálnej gramotnosti, na účinný boj proti nepodloženým tvrdeniam, dezinformáciám, propagande, polarizácii spoločnosti, nenávisťným prejavom, konšpiračným teóriám, kybernetickému šikanovaniu, online manipulácii na sexuálne účely atď.

¹⁶ Európska charta informácií pre mládež je súbor profesijných zásad a usmernení v oblasti informovania a poradenstva pre mládež.

28. Používaním účinných offline aj online komunikačných nástrojov zvýšili inštitucionálny dosah na mladých ľudí (priamo či cez organizácie pôsobiace v oblasti mládeže a neformálne skupiny mladých ľudí). Okrem toho využívali mechanizmy, ktoré vzniknú v spolupráci so samotnými mladými ľuďmi, získajú uznanie orgánov prijímajúcich rozhodnutia aj podporu nezávislého výskumu a budú slúžiť na ľahšie zapojenie sa mladých ľudí do diania v priestore občianskej spoločnosti.
29. V prípade potreby preskúmali, aké účinky majú komerčné nástroje využívajúce algoritmy na poskytovanie personalizovaného marketingu na priestor občianskej spoločnosti pre mladých ľudí s ich poskytovateľmi a nadviazali dialóg, v ktorom sa bude riešiť, ako môžu tieto nástroje ovplyvniť priestor občianskej spoločnosti. Zvážili prijatie potrebných, vhodných a primeraných opatrení na riešenie akýchkoľvek negatívnych účinkov komerčných nástrojov, ktoré nemožno zmierniť prostredníctvom dialógu.
30. Podporovali výskum a monitorovanie stavu priestoru občianskej spoločnosti pre mladých ľudí v celej Európskej únii a na vnútroštátnej, regionálnej a miestnej úrovni vrátane výziev a hrozieb, pred ktorými stoja, a aby vyhodnotili účasť mladých ľudí na dianí v priestore občianskej spoločnosti.
31. Zvážili, či by sa mala venovať osobitná pozornosť priestoru občianskej spoločnosti pre mládež a základným slobodám mladých ľudí v rámci Európskeho roka mládeže 2022.

VYZÝVAJÚ EURÓPSKU KOMISIU, ABY

32. podporovala nekomerčný, otvorený, inkluzívny a bezpečný priestor občianskej spoločnosti pre mladých ľudí prostredníctvom rôznych európskych programov vrátane kľúčových programov v oblasti mládeže ako je Erasmus+ a Európsky zbor solidarity, ako aj medziodvetvovo.
33. Ďalej zapájala mladých ľudí a organizácie pôsobiace v oblasti mládeže a neformálne skupiny mladých ľudí do plánovania, realizácie a monitorovania európskych iniciatív, ktoré majú vplyv na ich životy, ako je napríklad Nový európsky Bauhaus, klimatický pakt EÚ a Konferencia o budúcnosti Európy, a zároveň mala na pamäti úlohu uvedených iniciatív pri zabezpečovaní priestoru občianskej spoločnosti pre mladých ľudí.

Referenčné dokumenty

Pri prijímaní týchto záverov Rada a zástupcovia vlád členských štátov zasadajúci v Rade berú na vedomie tieto dokumenty:

- Spoločné výskumné centrum: Scientific and Technical Reports, Measuring Civic Competence in Europe, A composite indicator based on IEA Civic Education Study 1999 for 14 years old in School (Vedecko-technické správy, Meranie občianskej kompetencie v Európe, Kompozitný indikátor vychádzajúci zo štúdie občianskej náuky IEA z roku 1999 realizovanej na 14-ročných žiakoch), 2008.
- Moxon, D. and Bárta, O. (2018), Structured Dialogue Cycle VI Thematic Report: Young People and the EU, European Steering Committee of the 6th Cycle of Structured Dialogue (Tematická správa VI. cyklu štruktúrovaného dialógu: mladí ľudia a EÚ, Európsky riadiaci výbor 6. cyklu štruktúrovaného dialógu), 2018.
- Európska komisia: Eurobarometer, Future of Europe series (Séria Budúcnosť Európy), March 2021.
- Európsky parlament: Štúdia vyžiadaná výborom CULT, Education and youth in post-COVID-19 Europe – crisis effects and policy recommendations (Vzdelávanie a mládež v Európe po pandémie COVID-19 – účinky krízy a politické odporúčania), PE 690.872, máj 2021.
- Youth Partnership: Tomaž Deželan a Laden Yurttagüler, Pool of European Youth Researchers, Shrinking democratic space for youth (Zmenšujúci sa demokratický priestor pre mládež), 2021.
- Parlamentné zhromaždenie Rady Európy, uznesenie 2096 (2016) How can inappropriate restrictions on NGO activities in Europe be prevented? (Ako možno predísť nevhodnému obmedzovaniu činnosti MVO v Európe?)
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).

- Valné zhromaždenie Európskej agentúry pre informácie a poradenstvo (ERYICA), Európska charta informácií pre mládež, prijatá v portugalskom Cascais 27. apríla 2018.
 - Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európsky klimatický pakt, COM(2020) 788 final.
 - Európska únia, Konferencia o budúcnosti Európy, webové stránky [Konferencia o budúcnosti Európy](#) | [Európska komisia \(europa.eu\)](#)
-